

VESTNIK

ORGANOV ZACENE

Ljubljana, 26. maja 1951

Letnik VI

Št. 11

VSEBINA:

Stran	Stran
Prodaja kmetijskih strojev, priprav, orodja in drugega agrotehničnega materiala 41	Kako morajo proizvajalna in trgovska podjetja ravnati z zaobalo 42
Tolmačenje novih prepisov o cenah 42	Vprašanja in odgovori 44

Odločbe, pojasnila, ceniki

POJASNILO

glede prodaje kmetijskih strojev, priprav, orodja in drugega agrotehničnega materiala

Glede na nejasnosti, ki se pojavljajo pri uveljavljanju navodil o cenah, po katerih se bodo prodajali kmetijski stroji, priprave in orodje in drug agrotehnični material, objavljenih v Uradnem listu FLRS št. 15/51, dajemo sporazumno z Glavno direkcijo za pospeševanje kmetijstva, Ministrstvom za finance LRS in Narodno banko glede na pogoje nakupa in prodaje navedenih proizvodov v naši republiki tale pojasnila:

1. Pooblaščenca podjetja v smislu točke 11/8 navedenih navodil za prodajo zadevnih proizvodov na debelo ali na drobno v svojih poslovalnih mestih in ki jim bodo proizvajalna podjetja te proizvode dobavljala po nižjih enotnih cenah po 10. točki navodil, so:

- a) Kmetijski magazin v Ljubljani,
- b) Kmetijska oskrba v Celju,
- c) Kmetijska oskrba v Mariboru,
- d) Kmetijska oskrba v Ljutomeru,
- e) Kmetijska oskrba v Volčem Dragi.

Ker dobivajo ta podjetja proizvode iz planske dodelitve po nižjih enotnih cenah, prodajajo jih pa po navodilih tudi po prostih cenah, vodijo vskladiščeno blago po nabavnih cenah, v primeru prodaje po prostih cenah pa različno obračunavajo.

2. Do nabave kmetijskih strojev in priprav ter nadomestnih delov, odobrenih s planom, po nižjih enotnih cenah po točki 1a navodil, imajo pravico:

- a) vsa državna kmetijska posestva (republiška in lokalna),
- b) vsa druga državna kmetijska podjetja in ustanove,
- c) skladišča za mehanizacijo,
- d) vse ekonomije državnih podjetij in ustanov ter družbenih organizacij.

3. Kmetijske obdelovalne zadrage po točki 1b navodil so:

- a) vse kmetijske delovne zadrage,
- b) vse ekonomije kmetijskih zadrug,
- c) Hmezdac oziroma okrajna zveza kmetijskih zadrug ali kmetijske zadrage samo za vsa tista sredstva ki so potrebna za proizvodnjo hmelja.

Ti koristniki imajo pravico do nakupa velikih in srednjih kmetijskih strojev ter priprav, navedenih v prvem odstavku točke 1b navodil, po nižjih enotnih cenah z oddajo enake vrednosti bonov trgovine po vezanih cenah in proti letnim odplačilom po predpisih, ki veljajo za odplačevanje dolgoročnih posojil. Kupec bo v tem primeru plačal vrednost po nižji enotni cen in za isto vrednost oddal tudi bone trgovine po vezanih cenah. Vse druge majhne kmetijske priprave in nadomestne dele, navedene v 3. odstavku točke 1b pa kupujejo tudi ti koristniki po cenah v prosti prodaji ali s 65%-popustom na bone trgovine po vezanih cenah.

4. Zasebna kmetijska gospodarstva po točki 1c navodil so:

- a) vsa zasebna kmetijska gospodarstva,
- b) razna društva, v katerih so vključeni posamezniki ali zasebna kmetijska gospodarstva. (Sadjarsko, čebelarstvo društvo itd.). Le-ti kupujejo vse proizvode po cenah v prosti prodaji razen nadomestnih delov za lokomobile, mlatilnice, traktorje in traktorske priključne stroje, ki jih lahko prejmejo po nižjih

enotnih cenah brez okrajnega-mestnega ljudskega odbora v mejah planskih kontingentov. Kolikor tak kupec ni dobil take odobritve od poverjenjstva za kmetijstvo, ga sme dati Glavna direkcija za pospeševanje kmetijstva v Ljubljani oziroma ustanova ali višje gospodarsko združenje ki bi prevzelo posle te direkcije.

5. Razni izdelki, ki jih uporabljamo za nadomestne dele strojev, spadajo po določilih navodil v nadomestne dele in jih prodajamo po cenah, kot so po istih navodilih določene za posamezne koristnike (jermena, gumi membrane, kroglice itd.). Proizvode, ki jih prejmejo za nadaljnjo razdelitev koristnikom pooblaščenca podjetja, navedena v 1. točki teh pojasnil, po nižjih enotnih prodajnih cenah iz proizvodnje, je treba vselej šteti za plansko blago. Druge izvenplanske dobave, fakturirane po prostih prodajnih cenah, pa so namenjene samo za prodajo po prostih prodajnih cenah z možnostjo prožnosti skladno s pogoji trga ter se te cene ne smejo razlikovati od cen enakega blaga, ki ga prodaja trgovsko omrežje pristojnega področja v prosti prodaji. Isto velja za proizvode iz lokalne proizvodnje.

6. Trgovskemu podjetju okrajne zveze Kmetijskih zadrug ali Kmetijske zadrage se sme dobavljati in fakturirati blago samo po prosti prodajni ceni, ker vršita prodajo le po prostih prodajnih cenah ali s popustom na bone trgovine po vezanih cenah. Zato je treba proizvode, ki so namenjeni državnemu ali zadržnemu sektorju po nižji enotni ceni ali po isti ceni z odvzemom enake vrednosti bonov trgovine po vezanih cenah, dobavljati in fakturirati koristnikom neposredno, bone pa bo obračunala banka sama. Pooblaščenca podjetja iz 1. točke te okrožnice lahko v primeru, če sama ne morejo obračunavat bonov trgovine po vezanih cenah pri prodaji blaga po prostih prodajnih cenah s popustom na bone trgovine po vezanih cenah, refakturirajo blago kmetijski zadrugi ali trgovskemu podjetju okrajne zveze kmetijskih zadrug, ki bo obračunalo s kupcem s pravico soudeležbe na kritju trgovinskih stroškov.

7. Ne glede na določila o pravici nabave blaga posameznim koristnikom po nižjih enotnih cenah ali po nižjih enotnih cenah z oddajo enake vrednosti bonov trgovine po vezanih cenah, velja načelo, da nobeno blago, izdelek ali material, ki se prodaja po nižjih enotnih cenah, na to ceno ne more imeti nikakega popusta, medtem ko ima vsak koristnik ne glede na vrsto blaga, ki se prodaja po cenah v prosti prodaji, pravico plačati v gotovini ali z nakazilom ali z virmanom polno vrednost blaga po prosti prodajni ceni ali pa s 65%-nim popustom z oddajo bonov trgovine po vezanih cenah. To načelo morajo upoštevati tudi podružnice Narodne banke pri obračunavanju bonov trgovine po vezanih cenah oziroma pri regresiranju.

C št. 30/441

Ljubljana dne 18. aprila 1951.

Direktor Urada za cene pri
Glavni upravi za trgovino
in preskrbo LRS
Vinko Znidarčič l. r.

TOLMACENJA NOVIH PREDPISOV O CENAH

1. Dobava proizvodov podjetij lokalnega gospodarstva, namenjenih za izvoz.

Podjetja v gospodarski upravi lokalnih organov morajo fakturirati po določenih nižjih enotnih cenah vse proizvode, ki jih dobavljajo za izvoz. Če za posamezne proizvode ni določena nižja enotna cena, morajo lokalna podjetja fakturirati te proizvode po odobrenih individualnih proizvodnih cenah, zvišanih za morebitni znesek razlike v ceni materiala. Pri izvoznem blagu se ne sme formirati tržni dobiček, torej se ne uporabljajo faktorji, določeni za formiranje proste prodajne cene.

Če so bili izdelki, ki so namenjeni za izvoz dobavljeni po nižjih enotnih cenah, imajo podjetja lokalnega gospodarstva pravico do regresu in sicer za razliko med odobreno individualno proizvodno ceno, zvišano na razliko v ceni materiala, in določeno nižjo enotno ceno, zmanjšano za trgovski rabat, ki je v tej ceni. Ta regres se uveljavlja po predpisih navodila o regresu v lokalnem gospodarstvu. (Uradni list FLRJ, št. 16 z dne 28. III. 1951).

Št. 320—148/128—1951

Ljubljana, dne 3. maja 1951.

2. Dobava reprodukcijskega materiala podjetjem in komunalnim službam.

V zvezi s 3. točko pod f) odločbe o formiranju višjih enotnih (komercialnih) cen za surovine, polizdelke in izdelke (material za reprodukcijo) in o dobavah, ki se bodo vršile po teh cenah (Uradni list FLRJ št. 9 z dne 21. II. 1951), so se pojavile nejasnosti glede tega, katere vrste podjetij in panog komunalne službe imajo pravico nabavljati reprodukcijski material po nižjih cenah. Zaradi enotnega postopka dajemo tole pojasnilo:

1. Podjetja in komunalne službe, ki imajo pravico nabavljati reprodukcijski material v določenih planskih kontin-

gentih po nižjih cenah, so tale: vodovodni instalaterji, kanalzacijci; instalaterji, instalaterji plinskih naprav, elektroinstalaterji, stavbni kleparji, stavbni ključavničarji, kroveci, pečarji, soboelkarji, pleskarji, steklorezci, stavbni mizarji, kemične čistilnice in barvarnice, pralnice in likalnice, dezinfekcija in dezinsekcija, pek., mlina, žage, mlatilničarji, avtoservisi in avtomehaniki, dimnikarji in žagarji drv.

2. Zgoraj navedena podjetja morajo opravljati storitve in usluge po nižjih cenah.

3. Regres za dobavljeni reprodukcijski material uveljavljajo servisna podjetja po navodilu o regresu v lokalnem gospodarstvu (Uradni list FLRJ, št. 16 z dne 28. III. 1951).

4. To pojasnilo velja do objave novih zveznih predpisov.

Št. 320—188/78—1951.

Ljubljana, dne 24. aprila 1951.

Iz Uprave za cene pri
Ministrstvu za finance LRS

3. Cene za matrice.

Opozorjamo dobavitelje in trgovsko omrežje, da je določena za matrice nižja enotna cena v prodaji na drobno 12,50 din za komad. Ta cena velja za domače in uvožene izdelke.

Ker se prodajajo uvožene matrice v trgovskem omrežju ceneje kot matrice domačega izvora, mora trgovsko omrežje takoj popisati tiste uvožene matrice, ki so cenejše od domačih, vkladiti ceno in razliko med fakturno in prosto prodajno ceno (t. j. ceno, formirano s faktorjem) vplačati na račun tržnega dobička po veljavnih predpisih.

C št. 30/472

Ljubljana, dne 24. aprila 1951.

Iz Urada za cene pri Glavni
upravi za trgovino in preskrbo LRS

Poučni članki

KAKO MORAJO PROIZVAJALNA IN TRGOVSKA PODJETJA RAVNATI Z ZAOBALO

Danes bijemo velik boj za povečanje blagovnih fondov. Tudi zaobala je važno blago, s katerim moramo ravnati kar najbolj racionalno. V poslovanju naših gospodarskih podjetij pa se opaža prav obratno. Z zaobalo ravnajo marsikje kot z blagom brez vrednosti. Deloma je temu vzrok malomarnost in brezvesten odnos do socialistične lastnine, deloma pa nepoznanje predpisov o ravnanju z zaobalo. Ker so vsi predpisi, ki urejajo postopek z zaobalo, objavljeni v različnih uradnih listih, deloma v Vestniku bivšega Urada za cene pri Predsedstvu vlade LRS in v Uradnem listu FLRJ in deloma z okrožnicami, in ker so vsi ti viri mnogim, ki imajo opravka z zaobalo, nedosegljivi, bomo v tem članku ponovili v celoti vse, kar moramo vedeti o ravnanju z zaobalo.

Razlikovati moramo domačo in tujo zaobalo.

Domača zaobala je tista, ki je izdelana doma in služi za pošiljanje blaga v notranjem prometu. Tuja zaobala pa je tista, v kateri se uvažata blago iz tujine. V tem članku se bomo omejili na tisto tujo zaobalo, v kateri uvozna podjetja dobavljajo uvožene proizvode prehrane po 8. točki odredbe o ukrepih za zagotovitev prehrane prebivalstva in obvarovanja živalskega fonda (Uradni list FLRJ, št. 56 z dne 27. IX. 1950).

Najprej si oglejmo vse predpise in ravnanje z zaobalo domačega izvora. Predpisi, ki urejajo ravnanje z domačo zaobalo, so tiste:

1. navodilo bivšega Urada za cene pri Gospodarskem svetu vlade FLRJ o postopku z zaobalo in načinu obračunavanja stroškov zaobale, v kateri se dobavlja blago z določenimi enotnimi cenami (objavljeno v Uradnih obvestilih Zveznega urada za cene, št. 28—29 z dne 12. VIII. 1948 in v prevodu v Vestniku Urada za cene, št. 17 z dne 21. IX. 1948);

2. navodilo za sestavo finančnih planov državnih gospodarskih podjetij lokalnega pomena za leto 1951, ki je objavljeno v Zbirki finančnih priručnikov št. 10/1951;

3. odločba o rabatih in maržah za proizvode osnovnega pomena za gospodarstvo, za katere so predpisane enotne cene (objavljena v Uradnem listu FLRJ št. 1 z dne 4. I. 1950);

4. odredba o spravilanju in vračanju zaobale ter o razpolaganju z njo (objavljena v Uradnem listu FLRJ, št. 6 z dne 31. I. 1951).

Ad 1. Navodilo bivšega Urada za cene pri Gospodarskem svetu vlade FLRJ o postopku z zaobalo in načinu obračunavanja stroškov zaobale, v kateri se dobavlja blago z določenimi enotnimi prodajnimi cenami, velja za vsa zvezna in republiška proizvodna podjetja ter za vse trgovsko omrežje. Po tem navodilu moramo razlikovati zaobalo, ki je enkrat uporabljiva in zaobalo, ki se more večkrat uporabiti.

Enkrat uporabljiva zaobala je:

a) drobna zaobala, ki je neločljivo povezana z blagom in se prodaja skupno z blagom (na primer papirnate, lepenčeve, pločevinaste in kovinske škatle in tube, papirne vrečice in vreče, male lesene škatlice in podobno);

b) zaobala, ki je enkratno uporabljiva, njeno vračanje proizvajalcem pa ni bilo racionalno (na primer leseni zaboj in sodi za marmelado, suhe barve in podobno);

c) zaobalni material za zavijanje (na primer otni papir, lepenka, celofan, vrvica, žica, slama, opilki, ostružci in podobno).

Stroški take zaobale se kupcu ne morejo posebej zaračunati. Zaobala sama se ne vrača, temveč ostane kupcu na razpolago. Stroški te vrste zaobale so zaračunani v proizvodnih ali upravno-prodajnih stroških.

Zaobala, ki jo je možno večkrat uporabiti, je tako imenovana velika ali transportna zaobala. Tako zaobalo morajo kupci proizvajalcu vrniti, proizvajalec pa mora tako zaobalo sprejeti.

Amortizacija velike (transportne) zaobale, to je znesek izrabe zaobale za enkratno uporabo, je vračunan v enotno prodajno ceno blaga in se kupcu ne sme posebej zaračunati. Ta znesek bremeni proizvajalca, zaračunava pa se ali v normiranem amortizacijskem znesku (stopnji) pri zaobali, ki predstavlja investicijo v podjetju (na primer leseni sodi za vino in podobno) ali v posebnem znesku za zaobalo, ki je poseben element v strukturi polne lastne cene, kolikor ta zaobala ne predstavlja investicije v podjetju (na primer leseni zaboj, jutine vreče, vrečevina, steklenice, kovinski sodi pločevinaste in lesene škatle in podobno).

Stroški za povračilo velike (transportne) zaobale bremene proizvajalca in se krijejo iz povprečne prevodne postavke.

Stroški za povračilo velike (transportne) zaobale, ki bremeni proizvajalca, so vsi stroški od kupčeve nakladalne

postaje do proizvajalčeve razkladalne postaje kakor tudi stroški razkladanja in krajevnega prevoza v proizvajalčevem kraju do njegovega skladišča. Stroški razkladanja in nakladanja ter krajevnega prevoza v kupčevem kraju bremenijo kupca, ki jih krije iz svojega rabata oziroma s pribitkom odvisnih stroškov.

Kolikor kupec-prodajalec na drobno nabavlja blago neposredno od proizvajalca ali s posredovanjem prodajalca na debelo, toda iz proizvajalčevega skladišča, mora kupec-prodajalec na drobno vrniti veliko (transportno) zaobalo neposredno proizvajalcu, razen če ne prejme od proizvajalca drugih navodil (na primer, da zaobalo izroči prodajalcu na debelo v svojem ali bližnjem kraju, če je tak način vračanja zaobale racionalnejši). Pri neposrednem vračanju zaobale proizvajalcem, odobri proizvajalec kupcu-prodajalcu na drobno stroške za povračilo zaobale, in sicer od nakladalne postaje kupca-prodajalca na drobno do proizvajalčeve razkladalne postaje.

Če kupec-prodajalec na drobno nabavlja blago iz skladišča prodajalca na debelo, mora vrniti veliko (transportno) proizvajalčevo zaobalo prodajalcu na debelo, kolikor ne prejme od njega navodila za vrnitev zaobale neposredno proizvajalcu. Tako navodilo daje prodajalec na debelo, če je predvideni način vračanja zaobale racionalnejši. Prodajalec na debelo, ki prejme zaobalo od kupca-prodajalca na drobno zaradi vrnitve proizvajalcem, mora priznati kupcu-prodajalcu na drobno vse stroške od kupčeve nakladalne postaje do svoje razkladalne postaje. Vse te stroške kakor tudi vse stroške od nakladalne postaje prodajalca na debelo do proizvajalčeve razkladalne postaje mora proizvajalec priznati prodajalcu na debelo.

Če je kraj prodajalca na debelo oddaljen več kakor 10 km od njegove razkladalne postaje, mora proizvajalec priznati poleg vseh stroškov od njegove (prodajalca na debelo) nakladalne postaje do svoje razkladalne postaje tudi najmanjše stroške prevoza-vrnitve zaobale iz kraja omenjenega prodajalca na debelo do njegove nakladalne postaje. Prodajalec na debelo oziroma združna zveza morata v tem primeru izvršiti prevoz zaobale do svoje nakladalne postaje na najracionalnejši način.

Če je kupec v istem kraju kakor proizvajalec oziroma če imata oba isto (skupno) razkladalno postajo, dobavlja proizvajalec blago franko svoje skladišče. Ti stroški za vračanje zaobale od kupčevega do proizvajalčevega skladišča bremenijo kupca. Če je kupec-prodajalec na drobno v istem kraju kakor prodajalec na debelo, bremenijo stroški za vračanje zaobale od skladišča kupca-prodajalca na drobno do skladišča prodajalca na debelo kupca-prodajalca na drobno.

Kolikor dostavlja kupec sporazumno s proizvajalcem svojo zaobalo v polnjenje, čeprav bi moral proizvajalec sicer dostaviti blago v svoji istovrstni zaobali, mora proizvajalec priznati kupcu strošek dostavitve take zaobale od kupčeve nakladalne do svoje razkladalne postaje. Stroški razkladanja in nakladanja ter krajevnega prevoza v kraju proizvajalca prav tako bremenijo proizvajalca.

Proizvajalec ne morejo zaračunavati kupcu varščine (kavcije) za zaobalo, ki se mora vrniti, temveč mora biti že v dogovoru o pošiljki blaga določena obveza za vrnitev zaobale, rok za njeno vrnitev in drugi morebitni pogoji v zvezi z vračanjem zaobale kakor tudi pogodbeno kazni (penali) za neizvršitev pogodbenih obveznosti.

Če kupec potrebuje transportno zaobalo za svoje skladišče, jo mora nabaviti neposredno pri proizvajalcu zaobale. Samo v zelo važnih primerih se sme kupec dogovoriti s proizvajalcem blaga, da taka zaobala ostane pri kupcu (trgovskem podjetju). V teh primerih zaračuna proizvajalec kupcu tako zaobalo posebej po določeni ceni in izda o tem kupcu posebno fakturo.

Predpisi tega navodila se ne nanašajo na zaobalo, v kateri se pošiljajo industrijski izdelki, ki jim niso določene enotne prodajne cene. Pri določanju cen takemu blagu se mora posebej urediti vprašanje o amortizacijskem znesku zaobale in stroških morebitne vrnitve zaobale, v kateri se tako blago dobavlja.

Ad 2. Navodilo za sestavo finančnih planov državnih gospodarskih podjetij lokalnega pomena za leto 1951, ki je objavljeno v Zbirki finančnih priložnikov št. 10, določa samo to, da se vračana v pomožni material tudi zaobala, ki se ne da ločiti od izdelka (tube za barve, zobno pasto, škatle za konzerve in podobno) in ki se, enkrat uporabljena, ne more več uporabiti za isti namen. Natančnejših navodil glede zaobale v teh navodilih ni. Vendar moramo tudi pri gospodarskih podjetjih lokalnega pomena razlikovati tako zaobalo, ki je enkrat uporabljiva, in tako zaobalo, ki se lahko uporabi večkrat. Za razliko od zveznih in republiških proizvajalnih podjetij, ki zaračunavajo zaobalo po navodilu bivšega Urada za cene pri Gospodarskem svetu vlade FLRJ o postopku in načinu obračunavanja stroškov

zaobale, v kateri se blago dobavlja z določenimi enotnimi cenami, zaračunavajo gospodarska podjetja lokalnega pomena enkrat uporabljivo zaobalo v stroške za material, veliko (transportno) zaobalo pa v režiji. V vsem ostalem pa velja tudi za gospodarska podjetja lokalnega pomena navodilo bivšega Urada za cene pri Gospodarskem svetu vlade FLRJ o postopku z zaobalo in načinu obračunavanja stroškov zaobale, v kateri se dobavlja blago z določenimi enotnimi prodajnimi cenami (objavljeno v Uradnih obvestilih Zveznega urada za cene št. 28—29, z dne 12. VIII. 1948, ter v prevodu v Vestniku Urada za cene pri Predsedstvu vlade LRS, št. 17 z dne 21. IX. 1948).

Kako pa zaračunavajo zaobalo obrtni proizvajalni obrati? Tu moramo razlikovati dvoje: ali gre za serijsko obrtno proizvodnjo z določenimi enotnimi cenami ali pa za individualno proizvodnjo.

Obrtni proizvajalni obrati, ki proizvajajo v večjih količinah (serijah) z določenimi enotnimi cenami, so predvsem pletilski obrtni obrati. Tudi tu moramo razlikovati, enako kot pri gospodarskih podjetjih zveznega, republiškega in lokalnega pomena enkrat uporabljivo in veliko (transportno) zaobalo. Enkrat uporabljiva zaobala se zaračunava v stroške za material za izdelavo, velika (transportna) zaobala pa se zaračunava v višini amortizacijskega zneska v režijski stopnji ter se kupcu ne sme posebej zaračunati.

Kadar pa obrtnik dobavi izdelek, izdelan po naročilu ter ga odpošlje naročniku v transportni zaobali, je upravičen to transportno zaobalo posebej zaračunati.

Ad 3. Odločba o rabatih in maržah za proizvode osnovnega pomena za gospodarstvo, za katere so predpisane enotne cene (Uradni list FLRJ, št. 1 z dne 4. I. 1950, točka XXVII) ne določa nič novega. V tej točki so povzete samo tiste določbe bivšega Urada za cene pri Gospodarskem svetu vlade FLRJ o postopku z zaobalo in načinu obračunavanja stroškov zaobale, v kateri se dobavlja blago z določenimi enotnimi prodajnimi cenami, ki se tičejo trgovskih podjetij na debelo in na drobno.

Predvsem opozarjamo trgovska podjetja, da zaobale ne smejo posebej zaračunati, ker se vsi stroški, ki so v zvezi z zaobalo, krijejo iz marže oziroma rabata.

Ad 4. Ker se veliko trgovskih podjetij ne ravna po navodilu o postopku z zaobalo, je izdal predsednik Sveta za blagovni promet vlade FLRJ odredbo o spravljanju in vračanju zaobale ter razpolaganju z njo (Uradni list FLRJ, št. 6 z dne 31. I. 1951). Odredba velja za vsa podjetja v resoru blagovnega prometa (odkupna, trgovska, za podjetja državnega žitnega fonda, živilske industrije in druga) in določa, da morajo zaobalo drugih podjetij, v kateri jim je dobavljeno blago, spraviti in vrniti pošiljatelju v pogodbenem oziroma predpisanem roku, če s pogodbo ali predpisem ni drugače določeno.

Poleg teh splošnih predpisov o ravnanju z zaobalo pa imamo še posebne predpise o ravnanju s papirnatimi vrečami. V Uradnem listu FLRJ, št. 16 z dne 28. III. 1951, je objavljena odredba o ravnanju in vračanju papirnatih vreč za kalcinirano (amonijskovo) sodo, sladkor in umetna gnojila ter odredba o uporabi papirnatih natronskih vreč.

Odredba o varovanju in vračanju papirnatih natronskih vreč za kalcinirano sodo, sladkor in umetna gnojila določa, da obremenijo proizvajalec vsakega potrošnika z 20 din kavcije za vsako vrečo, v kateri dobavi omenjene proizvode.

Potrošniki, ki prejmejo omenjene proizvode, morajo prejete vreče varovati pred vsako poškodbo in jih po uporabi nepoškodovane vrniti proizvajalcem, ki so jim te proizvode dobavili, po navodilu proizvajalca. Če pa se vreče kljub temu poškodujejo, je treba oddati poškodovane vreče »Zagrebačkoj tvornici papirac« v Zagrebu.

Koristniki morajo vrniti proizvajalcu nepoškodovane vreče v 60. dneh po dobavi blaga ali pa mu izročiti potrdilo, da so poškodovane vreče bile oddane trgovskemu podjetju za promet z odpadki ali pa »Zagrebačkoj tvornici papirac«, Zagreb. Če pa koristniki ta rok 60. dni prekoračijo, jim proizvajalci zaračunajo po 3 din kazni (penale) za vsakih 10 dni prekoračitve roka. Te kazni se smejo zaračunati potrošnikom samo do višine kavcije, to je do 20 din.

Ko prejme proizvajalec vrnjeno nepoškodovano vrečo, vrne koristniku vso kavcijo. Za vreče, oddane podjetju za promet z odpadki ali pa »Zagrebačkoj tvornici papirac«, in pa za vreče, ki jih potrošnik vrne proizvajalcu poškodovane, odbije proizvajalec od kavcije 10 din za vsako poškodovano vrečo.

Za poškodovanje vreč pri nakladanju in prevozu prizna proizvajalec potrošniku pri obračunu 3% od celotnega števila oddanih vreč.

Točka 8 odredbe o varovanju in vračanju papirnatih vreč določa, da plača proizvajalec potrošniku 60% prodajne cene

za vrnjeno nepoškodovano vrečo. Papirnata vreča spada v transportno zaobalo, ki jo proizvajalec vračuna v svojo proizvodno kalkulacijo in ki jo koristnik plača. Od te vkalkulirane cene vrne proizvajalec potrošniku 60%, ostalih 40% pa obdrži in uporabi proizvajalec.

Potrošniki, ki so prejeli omenjene proizvode v natronskih vrečah pred dnem, ko je stopila v veljavo odredba o varovanju in vračanju papirnatih vreč (28. III. 1951) in ki vrnejo proizvajalcem nepoškodovane vreče, prejmejo zanje povračilo v znesku 60% od vkalkulirane cene za vrečo.

Odredba o uporabi papirnatih natronskih vreč (Uradni list FLRJ, št. 16 z dne 28. III. 1951) prepoveduje njihovo uporabo v druge namene razen za pakiranje in prevoz cementa amonijakove sode, sladkorja, umetnih gnojil in sredstev za varstvo rastlin.

Ravnanje z uvoženo zaobalo.

Kako je treba ravnati z uvoženo zaobalo v kateri uvozna podjetja dobavljajo živila uvožena iz inozemstva po 8. točki odredbe o ukrepih za zagotovitev prehrane prebivalstva in obvarovanje živinskega fonda, je določeno z odlokom Sveta za blagovni promet vlade FLRJ, št. 3692 z dne 10. III. 1951. Z vsoto zaobalo razpolaga Svet za blagovni promet vlade FLRJ, ki razdeli zaobalo med republiške svete za blagovni promet, ki pa med ustrezajoča republiška ministrstva (glavne uprave) in direkcije.

Ta ministrstva in direkcije razdelijo zaobalo med podjetja in jim dajo naloge za nadaljnjo uporabo in oddajo zaobale.

Po tem navodilu Sveta za blagovni promet vlade FLRJ zaračunavajo uvozna podjetja poleg določene cene prehranbenih proizvodov še posebej zaobalo, v kateri se ti proizvodi dobavljajo, po tehle cenah:

1. jutine vreče obsega 45 × 80 cm	din 28.— kom.
2. jutine vreče obsega 60 × 120 cm	din 50.— kom.
3. jutine vreče »Bombay« obsega 80 × 120 cm	din 70.— kom.
4. platnene vreče obsega 45 × 80 cm	din 22.— kom.
5. železni sodi vsebine 200 litrov s patentnim zapiranjem	din 680.— kom.
6. sodi iz trdega lesa vsebine 200 litrov	din 300.— kom.
7. sodi iz mehkega lesa vsebine 200 litrov	din 130.— kom.
8. pločevinaste kante vsebine 10 do 20 litrov	din 26.— kom.
9. pločevinaste kante vsebine preko 20 litrov	din 40.— kom.

Če uvožno podjetje dobavlja zaobalo samo brez blaga in je ta poškodovana, se gornje cene znižajo za 10%.

Drugo zaobalo, na primer kartonske škatle, lesene zaboje in podobno, uvožno podjetje ne zaračunava koristnikom posebej.

Vrednosti take zaobale ocenijo koristniki sami ter morajo ocenjeno vsoto vplačati v korist zveznega proračuna na račun št. 01-800.036 »Razni dohodki iz gospodarstva, partija 21, dohodki od zaobale iz pomoči«.

Koristniki, ki prejmejo in plačajo zaobalo, jo lahko uporabljajo šele potem, ko jim je ta dodeljena. Dokler pa se jim ta zaobala ne dodeli oziroma dokler ne dobijo naloga, da jo odstopijo drugim podjetjem ali ustanovam, morajo koristniki zaobalo očistiti in spraviti tako, da je zavarovana pred vsako poškodbo in propadanjem.

Če pa morajo koristniki, ki sprejmejo in plačajo zaobalo, to zaobalo odstopiti po razdelilniku drugim podjetjem ali ustanovam, jo zaračunajo po ceni, ki je zgoraj navedena, oziroma po ocenjeni vrednosti z dodatkom odpornih stroškov.

Koristniki, katerim je dodeljena zaobala, jo lahko uporabljajo izključno za svoje potrebe ali za potrebe socialističnega sektorja.

Pločevinaste kante vsebine 10 in več litrov morajo koristnik dati na razpolago po razdelilniku predelovalni industriji, ki jih uporabi take, kakršne so, ali pa jih predela za potrebe industrije prehrane.

Po navedenih cenah se zaobala zaračuna tudi koristnikom Ministrstva narodne obrambe FLRJ (Vojna pošta in drugi). Ti koristniki morajo sporočiti uvoznemu podjetju morebitne spremembe svojih števil (številka Vojne pošte) ter tudi spremembo števil računov pri Narodni banki FLRJ.

Ta navodila veljajo tudi za tisto zaobalo, ki je bila že dobavljena, a še ni bila zaračunana.

Kot smo že uvodoma omenili, posvečajo vsa naša trgovska in proizvajalna podjetja zaobali premalo pozornosti. Premalo se zavedajo vrednosti, ki jo ima zaobala.

Znano je, da je bila zaradi nepravilnega ravnanja z zaobalo storjena našemu narodnemu gospodarstvu velika škoda. Že storjena škoda se ne da več popraviti. Zato pa morajo pristojni organi izdati potrebne ukrepe, da se tudi pri prometu z zaobalo uvedeta red in varčevanje ter zamane, da se bodo vsa podjetja držala predpisov, ki urejajo promet z zaobalo. Splošno varčevanje se mora odražati tudi pri prometu z zaobalo, kjer je možno prihraniti našemu narodnemu gospodarstvu velike izdatke. Znano je, da nekatera naša proizvajalna in odkupna podjetja niso mogla dobaviti blaga zaradi pomanjkanja zaobale. Pomanjkanje zaobale je nekatera naša podjetja prisililo, da so poslala tudi tako blago, ki se sicer dobavlja v zaobali, v razsutem stanju (rinfuza), pri čemer se je blago pokvarilo oziroma je izgubilo na kakovost.

Da bi vplivala na racionalno ravnanje z zaobalo in preprečila morebitne zlorabe, je izdala Uprava za cene pri Ministrstvu za finance LRS odločbo, da se izgubljena in uničena zaobala zaračuna krivcem po prostih prodajnih cenah (Vestnik št. 9-10/51).

G. F.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje:

Kako se delita rabat ali marža, kadar nastopa v trgovskem prometu dvoje trgovskih podjetij na debelo ali na drobno?

Odgovor:

Razna trgovska podjetja večkrat vprašujejo Urad za cene pri Glavni upravi za trgovino in preskrbo, kako se delita rabat ali marža, kadar v trgovskem prometu nastopa dvoje trgovskih podjetij na debelo ali na drobno. Nekatera trgovska podjetja celo prosijo, naj Urad za cene določi odstotek rabata oziroma marže, ki pripada enemu ali drugemu trgovskemu podjetju na debelo ali na drobno.

Urad za cene pri Glavni upravi za trgovino in preskrbo ne more določiti odstotka rabata oziroma marže, ki pripada v takih primerih posameznim trgovskim podjetjem. V Uradnem listu FLRJ, št. 3 z dne 15. I. 1951, je bila objavljena odločba o trgovskih rabatih in maržah. XIII. točka te odločbe določa, da v primeru, kadar sta zjemoma udeležena v trgovskem prometu dve trgovski podjetji na debelo ali na drobno, ne more vsako od njih dobiti vsega rabata oziroma vse marže, temveč se rabat ali marža razdeli med nje v sorazmerju z njunimi

stroški pri tem prometu. Trgovska podjetja, ki sodelujejo v trgovskem prometu se morajo sama sporazumeti o tem, kako si bodo delila rabat ali maržo.

Če pa trgovsko podjetje na debelo dobavi blago neposredno iz skladišča proizvajalnega podjetja, pripada trgovskemu podjetju na debelo 50% in trgovskemu podjetju na drobno 50% rabata ali marže trgovine na debelo.

Odločba o trgovskih rabatih in maržah pa ne velja več za splošne kmetijske zadruge. Zanje velja navodilo o trgovski delavnosti splošnih kmetijskih združ, ki je bilo objavljeno v Uradnem listu FLRJ, št. 16 z dne 28. III. 1951. Točka 9 tega navodila določa, da prodajajo zadruge blago v prosti prodaji po cenah, ki jih pristoje formirajo glede na tržne pogoje. Upravni odbor zadruge določi prodajno ceno tako, da more druga iz razlike med nabavno in prodajno ceno krit vse svoje stroške.

Združna posredništva in okrajna združna podjetja krijejo svoje trgovske stroške s provizijo, ki jim jo določi okrajna zveza kmetijskih združ.

Dosežena razlika med dejanskimi stroški in razliko med nabavno in prodajno ceno je dobiček zadruge.